

LLENGUA CATALANA I LITERATURA LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA

INTRODUCCIÓ

Plantejar-se la formació en llengua catalana i castellana i literatura d'un noi o d'una noia entre 16 i 18 anys que, en acabar els estudis de Batxillerat, pot accedir a la Universitat, cursar un cicle formatiu de grau superior o bé incorporar-se al món laboral, suposa analitzar a fons les necessitats educatives que en qualsevol dels camps puguin tenir els joves d'aquestes edats. D'aquesta anàlisi, se'n desprèn la necessitat d'afavorir clarament un enfocament de la matèria que potenciï l'ús de totes dues llengües, però també l'estudi de textos literaris cabdals, la relació amb l'entorn i la reflexió sobre la llengua que usa, per tal que tots els nois i noies adquireixin un bagatge instrumental i cultural, un coneixement del món i una sensibilitat literària suficients per poder desenvolupar la seva tasca professional o d'aprenentatge en qualsevol dels camps esmentats.

Des d'aquestes dues matèries, el professorat ha de posar els fonaments perquè es puguin sistematitzar i adquirir les bases per a l'ús correcte de les principals tècniques de comunicació oral i escrita i aprofundir en els recursos bàsics (fònics, morfosintàctics, lèxics, textuais) dels diversos tipus de textos. Així es podrà contribuir, des d'ambdues matèries, a assolir l'objectiu que fa referència a l'ús de totes dues llengües i, alhora, a la tasca de formació general que té encomanada el Batxillerat.

Amb aquest mateix criteri, cal tenir en compte que les matèries de Llengua catalana i literatura i Llengua castellana i literatura presenten un mateix currículum i pretenen, doncs, assolir idèntics o similars objectius. Per això és imprescindible la coordinació del professorat dels dos departaments per tal d'optimitzar ensenyaments i afavorir aprenentatges significatius. Ara bé, la metodologia i els punts de partida poden ser diferents, atesa la diferent consideració de les dues llengües: el català, llengua pròpia i el castellà, llengua cooficial. No cal dir que fóra desitjable que la coordinació abracés també les altres llengües estudiades en el Batxillerat, ja que totes tenen punts de contacte evidents, tant si es tracta de llengües clàssiques com modernes: des de l'etimologia als neologismes, passant per la fonètica, la sintaxi, la producció textual i els recursos comunicatius, entre d'altres. Atès que la llengua és un mitjà instrumental i la literatura un vessant de la cultura general, caldria treballar conjuntament amb les altres matèries en aspectes específics, com són els vocabularis especialitzats, la toponímia, el comentari de text o les situacions socials capaces de contextualitzar els fets literaris i lingüístics.

Per establir els objectius i els continguts de Llengua i literatura s'han tingut en compte diferents criteris: l'evolució psicològica de la joventut, els aspectes sociològics, sociolingüístics i epistemològics i l'òptica pedagògica.

L'evolució psicològica de la joventut indica que es troba en una etapa vital en què és possible plantejar la comprensió de continguts d'un nivell abstracte raonable, que els suposi nous reptes mentals i que els faci avançar gradualment en el desplegament del pensament abstracte. L'edat vivencial dels nois i de les noies també fa necessari d'oferir-los possibilitats de conèixer a fons obres literàries que els ajudin a definir la seva sensibilitat, a conèixer-ne d'altres i a millorar l'expressió de sentiments i experiències personals. Aquesta és la primera raó per la qual cal incloure en el

currículum continguts de literatura. Però la literatura és important també perquè la lectura i l'anàlisi i la reflexió sobre allò que es llegeix proporcionen a l'alumnat uns elements bàsics perquè, un cop acabat el cicle, sigui prou autònom per llegir amb interès i profit, per comprendre i, si cal, valorar críticament el discurs literari. Cal remarcar que l'estudi de la literatura ha de partir prioritàriament de la comprensió del text com a missatge i la seva interpretació (descoberta del seu significat, de la seva intenció comunicativa, dels seus valors estètics), a les quals han d'anar orientats els aspectes tècnics del text.

Des de l'òptica sociològica, les necessitats educatives de l'alumnat poden ser vistes en dos vessants: aquelles que, mentre cursen el Batxillerat, la matèria de Llengua i literatura els pot ajudar a satisfer; i les que, en un futur més o menys immediat, puguin tenir. Pel que fa al primer cas, com que la llengua és una matèria instrumental, és lògic que els continguts d'aquesta matèria els puguin ser útils a l'hora d'exposar un tema, de redactar treballs, fer exàmens, omplir qüestionaris, fitxes, etc., en definitiva: a l'hora expressar coneixements, amb claredat, ordre i concisió, per a d'altres matèries. Però no és només per a l'expressió lingüística durant el Batxillerat que cal que l'alumnat practiqui les habilitats de comprensió i expressió de discursos orals i de textos escrits (formals), sinó que també els alumnes que continuïn estudiant o que s'incorporin al món laboral, hauran de dominar la capacitat de processar i expressar els seus coneixements i les seves opinions amb coherència i correcció, de manera formal, tant oralment com per escrit.

Pel que fa a l'aspecte sociolingüístic, cal fer especial esment a la situació actual de la llengua catalana, les dificultats amb què es troba per esdevenir una eina de comunicació útil a tots nivells, amb plenitud de funcions. Tot i que aquesta tasca òbviament és pròpia de tota la societat, les matèries de llengua, aplicant-hi els objectius que li són propis, hi tenen un paper especial, afavorint aquells aspectes positius de valoració i d'ús en activitats comunicatives, en un context de respecte i interacció multilingüe i multicultural, propi de la societat actual.

En l'aspecte epistemològic, les àrees de coneixement en què es basen els continguts de la matèria són la lingüística i la crítica literària. Tot i tenint present que es tracta de seleccionar aquells elements que han de ser bàsics per a tot l'alumnat i no solament per als qui hagin de continuar estudis en aquestes branques, s'ha volgut donar una visió prou completa de la matèria dividint-la en quatre grans blocs —ja presents en el currículum de l'Educació secundària obligatòria, relacionats, respectivament amb:

- a) *Ús de la llengua*, centrat bàsicament en la comunicació, on es treballen les destreses lingüístiques bàsiques i els aspectes essencials de tipologia textual.
- b) *Literatura*, que insisteix en la lectura, anàlisi i comentari de textos literaris, però que no en menysté la contextualització històrica, formació bàsica en una persona culta.
- c) *Llengua i societat*, que, com ja s'ha dit, vol acostar l'alumnat a la realitat sociolingüística del seu entorn immediat.
- d) *Estudi de la llengua*, entès com una reflexió sobre els aspectes fonètics, morfosintàctics i lexicosemàntics de la matèria, però vinculada a l'ús de la llengua i a una anàlisi més global del text.

Pel que fa a les metodologies i els aprenentatges propis de la matèria, cal tenir en compte que l'assimilació de la llengua passa sobretot pel seu ús i que només l'ús permet

de reconèixer que s'han après de manera efectiva els diversos elements lingüístics: estructures, paraules, significats, fonemes... L'objectiu essencial de l'aprenentatge de la llengua no és el coneixement teòric del funcionament del codi lingüístic, sinó la seva aplicació: poder-hi expressar coneixements i vivències, influir amb la utilització de la llengua en la realitat que l'envolta. Dels postulats anteriors, se'n dedueix que la millor metodologia és la que parteix de situacions reals de comprensió i expressió oral i escrita, de reflexió i anàlisi a partir de textos.

La diferència amb el nivell anterior caldrà establir-la en dos punts: el tipus de textos amb què es treballarà i el treball que s'hi farà. I això és vàlid, tant per als continguts de llengua com per als de llengua i societat i els de literatura. Els textos d'aquest nivell, en qualsevol camp, han de ser adequats a la capacitat i maduració de l'alumnat i al que se li demana des de les altres àrees: registre formal, estructura lògica, coherència, ordenació de les idees, correcció, etc. D'altra banda, el món actual, en constant evolució, exigeix un domini de les noves tècniques de recerca i selecció de la informació: les bases de dades, CD-rom, Internet, així com l'ús del processador de textos i els mitjans tecnològics de presentació..

Quant a la diversitat de l'alumnat, cal recordar, d'entrada, que es treballa amb nois i noies de 16 a 18 anys, amb interessos ja molt diversificats segons la modalitat de batxillerat escollida, molts dels quals probablement continuaran estudiant, però d'altres, no, i cal tenir present quin és el mínim comú que hauria de tenir qualsevol alumne/a en acabar el Batxillerat.

A fi d'evitar les repeticions innecessàries de continguts comuns de totes dues llengües, en els diversos apartats de conceptes de cada curs s'indiquen de manera orientativa els aprenentatges que es poden realitzar des de cada una de les dues llengües (català i castellà). Això comporta que les adquisicions de continguts que l'alumnat fa des d'una de les llengües (català o castellà) s'han d'aplicar de forma pràctica en l'altra llengua. En alguns casos, la introducció de continguts es fa des de totes dues llengües, atesa la idiosincràsia de certs continguts.

OBJECTIUS GENERALS

L'alumnat, en acabar el cicle, ha de ser capaç de:

1. Comprendre textos orals emesos en la varietat estàndard, i també en altres variants més usuals en el context situacional de l'alumnat.
2. Llegir de manera expressiva textos de caràcter formal en la varietat estàndard, i textos literaris, amb la pronúncia i l'entonació adequades.
3. Comprendre i resumir textos escrits de caràcter formal, literaris o no, tot distingint-ne l'estructura formal i el contingut.
4. Expressar-se oralment en la varietat estàndard de la llengua en diverses situacions formals.

5. Escriure textos de caràcter formal en la varietat estàndard i en diverses situacions formals (humanístics, científics, periodístics), amb adequació i coherència, usant, si cal, processadors informàtics.
6. Fer servir amb correcció les normes que regulen l'ortografia en textos formals escrits, i la pronunciació i l'entonació en textos formals orals.
7. Fer un ús correcte de les normes gramaticals a partir de les regles de la morfologia i la sintaxi.
8. Usar un lèxic i unes estructures comunicatives adequades a cada situació, tenint en compte les relacions textuais i semàntiques.
9. Analitzar, comentar i valorar textos en prosa, en vers o teatrals, significatius de les literatures catalana i castellana, des del punt de vista formal i de contingut.
10. Llegir significativament, al llarg del batxillerat, obres programades de les literatures catalana i castellana, tot valorant-ne l'enriquiment personal aportat.
11. Contextualitzar adequadament els textos i els llibres llegits en relació amb l'autor, amb els períodes més representatius de les literatures catalana i/o castellana i amb altres paràmetres artístics.
12. Ser conscient de la realitat plurilingüe i pluricultural del món d'avui, tot fent especial esment a la situació a Europa, a l'estat espanyol i a la societat catalana.
13. Valorar la llengua i la literatura com una herència cultural, com un mitjà d'interpretació de la realitat i de comunicació personal i social.
14. Comprendre els factors socials i legals que condicionen el contacte entre llengües i valorar els processos de deplegament i normalització de la llengua catalana.
15. Emprar tècniques de recerca, selecció amb sentit crític, elaboració i presentació de la informació, utilitzant tant els mitjans tradicionals com les noves tecnologies de la informació i de la comunicació.

CONTINGUTS

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

I. Ús de la llengua.

1. Elements de la comunicació. Aspectes no lingüístics. El context.
2. Funcions del llenguatge.
3. Tipus de textos orals i escrits: característiques.
4. Propietats del text: cohesió, coherència, adequació al context. La correcció en l'oral i en l'escrit.
5. Tipus de textos específics: científics i tècnics; jurídics i administratius; humanístics; periodístics; publicitaris.

II Literatura.

1. Els gèneres literaris.
2. L'obra literària com a missatge: emissor/a, receptor/a, personatges, temes, tòpics, lloc, temps, interpretació.
3. La llengua literària aplicada a l'estudi d'una obra: recursos fònics, morfosintàctics, lèxics i semàntics.
4. Evolució històrica de les formes literàries:

Literatura catalana

- 4.1. Edat Mitjana: marc històric i cultural. Principals gèneres i autors/es.
- 4.2. Edat Moderna: marc històric i cultural. Principals gèneres, moviments i autors/es.
- 4.3. Edat Contemporània: marc històric i cultural. Principals gèneres, moviments i autors/es.

Literatura castellana

- 4.1. Edat Mitjana: marc històric i cultural. Principals gèneres i autors/res.
- 4.2. Edat Moderna: marc històric i cultural. Principals gèneres, moviments i autors.
- 4.3. Edat Contemporània: marc històric i cultural. Principals gèneres, moviments i autors.

III Llengua i societat.

1. La realitat plurilingüe i pluricultural de l'estat espanyol i del món, amb especial atenció al marc legal i la realitat sociolingüística de Catalunya.
2. Origen i evolució social de les llengües catalana i castellana. Dominis lingüístics.
3. Els fenòmens de contacte entre llengües: bilingüisme, diglòssia, conflicte lingüístic. La planificació lingüística i els processos de normalització lingüística.
4. L'ús públic de la llengua en els mitjans de comunicació i en altres àmbits.
5. La variació lingüística: social, geogràfica i estilística.

IV Estudi de la llengua.

1. Fonètica i ortografia.
 - 1.1. Conceptes generals: fonètica, fonologia, ortografia.
 - 1.2. Els sistemes vocàlic i consonàntic.
2. Gramàtica.
 - 2.1. Text, oració i mot.
 - 2.2. Estructura del text. Els connectors.
 - 2.3. Tipus d'oracions. Funcions sintàctiques. Categories gramaticals.
3. Lèxic.
 - 3.1. Estructura del mot.
 - 3.2. Relacions per la forma i pel significat.
 - 3.3. Els camps lèxics i semàntics.
 - 3.4. La formació del lèxic.
 - 3.5. Les locucions i frases fetes.

3.6. Els reculls lèxics.

Procediments

1. Recollida, selecció i processament de la informació, utilitzant mitjans tradicionals i tecnologies digitals (CD-Rom, bases de dades, Internet).
2. Interpretació i reconeixement de missatges orals formals.
3. Reconeixement dels fonemes catalans i castellans, així com els principals al·lòfons dels fonemes catalans.
4. Lectura expressiva de textos formals i literaris.
5. Interpretació i resum de textos escrits formals, i també redactats en les diferents varietats i registres de la llengua.
6. Identificació d'unitats lingüístiques, llurs funcions i relacions.
7. Identificació i pràctica d'estructures comunicatives.
8. Anàlisi dels recursos fònics, morfosintàctics i lexicosemàntics d'un text.
9. Anàlisi, interpretació i comentari de missatges publicitaris.
10. Producció de missatges orals en la varietat estàndard.
11. Exposició oral amb suport de mitjans tecnològics de presentació.
12. Producció de textos escrits en la varietat estàndard, utilitzant processador de textos i eines informàtiques de suport a la revisió i la formalització de documents escrits..
13. Correcció de textos d'acord amb les normes ortogràfiques, morfosintàctiques i lèxiques.
14. Lectura i interpretació de textos literaris significatius, d'acord amb pautes prefixades.
15. Confecció i interpretació de quadres cronològics i esquemes que permetin relacionar les diverses manifestacions literàries entre elles, i amb la situació política, social i cultural en què es produïren.
16. Anàlisi i comentari (lingüístic, literari, històric) de textos literaris i no literaris, tenint en compte el contextos en què se situen.
17. Anàlisi i comentari d'obres literàries dels autors i autores estudiats.
18. Producció de textos literaris d'acord amb les estructures de gènere i els recursos retòrics corresponents.
19. Anàlisi dels comportaments lingüístics en la vida social.
20. Anàlisi de la situació sociolingüística a Catalunya.
21. Redacció de treballs acadèmics que incorporin els elements complementaris (fitxes, índexs, esquemes, glossaris, bibliografia), utilitzant processadors de textos.

Valors, normes i actituds

1. Relacionats amb la comunicació.
 - 1.1. Predisposició per a l'intercanvi d'informacions i coneixements.
 - 1.2. Desenvolupament de la capacitat crítica i autocrítica.
 - 1.3. Respecte a les normes de cada situació comunicativa a l'hora de participar-hi.
 - 1.4. Participació en activitats orals i escrites i en diverses manifestacions culturals.
2. Relacionats amb la literatura.
 - 2.1. Sensibilitat per la lectura i la literatura, com a mitjà de coneixement personal, d'obertura a d'altres àmbits i de desvetllament estètic i imaginatiu.

- 2.2. Interès per conèixer les diverses produccions literàries.
- 3. Relacionats amb la societat.
 - 3.1. Interès per la situació sociolingüística de Catalunya i la normalització de la seva llengua pròpia, i diàleg entorn de les diverses actituds lingüístiques.
 - 3.2. Valoració del coneixement de diverses llengües com a factor d'enriquiment i promoció personals.
- 4. Relacionats amb l'aprenentatge de la llengua.
 - 4.1. Valoració de la llengua com a mitjà de comprensió i d'anàlisi, de reflexió i de comunicació personal.
 - 4.2. Interès per conèixer les diverses produccions lingüístiques.
 - 4.3. Valoració de la cohesió i coherència, de la correcció lingüística i de l'adequació al context tant en la recepció com en la producció de discursos orals i textos escrits.
 - 4.4. Valoració de la llengua com a font de coneixement, com a vehicle transmissor d'una herència cultural, com a mitjà d'expressió d'una comunitat i com a una manera d'entendre el món.

PRIMER CURS

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

I. Ús de la llengua.

- 1. Elements de la comunicació: situació, intencionalitat, missatge, interlocutors/es i codi. Aspectes no lingüístics. El context.
- 2. Funcions del llenguatge.
- 3. Tipus de textos orals (conversa, tertúlia, debat, conferència) i escrits: característiques. El text expositiu. El text argumentatiu. El text descriptiu. El text narratiu. El text instructiu. El text predictiu. El text retòric.
- 4. Propietats del text: cohesió, coherència, adequació al context. La correcció en l'oral i en l'escrit (ortologia, entonació, signes de puntuació, ortografia, lèxic, morfosintaxi).

(Llengua catalana, 1, 2, 4. Llengua castellana, 3.)

II. Literatura.

- 1. Els gèneres literaris (narrativa, poesia, teatre, assaig, dietari, memòria, periodisme literari).
- 2. L'obra literària com a missatge: emissor/a, receptor/a, personatges, temes, tòpics, lloc, temps, interpretació.
- 4. Evolució històrica de les formes literàries:

(Llengua catalana, 1. Llengua castellana, 2.)

Literatura catalana

4.1. Edat Mitjana: marc històric i cultural.

- La poesia trobadoresca.
- Ramon Llull.
- Les cròniques.
- L'Humanisme.
- La poesia del segle XV: Ausiàs March.
- La novel·la cavalleresca: Curial e Güelfa i Tirant lo Blanc.

4.2. Edat Moderna: marc històric i cultural.

- La literatura catalana entre els segles XVI i XVIII. Renaixement, Barroc, Il·lustració. La literatura popular.

4.3. Edat Contemporània: segle XIX.

- El Romanticisme: marc històric i cultural.
- La Renaixença. Jacint Verdaguer i Àngel Guimerà.
- El Realisme i el Naturalisme. Narcís Oller.

Literatura castellana

4.1. Edat Mitjana: marc històric i cultural.

- Lírica tradicional i lírica culta.
- Gonzalo de Berceo.
- Jorge Manrique.
- L'èpica medieval: *Poema de Mío Cid*.
- La Celestina*.

4.2. Segles XVI i XVII. Renaixement i Barroc: marc històric i cultural.

- La lírica: temes i estructures. Garcilaso de la Vega. Luis de Góngora, Francisco de Quevedo.
- Models narratius. Tipologia de la novel·la.
- La novel·la picaresca: *Lazarillo de Tormes*. *El Buscón*.
- Miguel de Cervantes i la novel·la moderna: *Don Quijote de la Mancha* i *Novelas Ejemplares*.
- El teatre. Lope de Vega i Calderón de la Barca.

III. Llengua i societat.

1. La realitat plurilingüe i pluricultural de l'estat espanyol i del món, amb especial atenció al marc legal i la realitat sociolingüística de Catalunya.
5. La variació lingüística: social, geogràfica i estilística. Les varietats geogràfiques del català i del castellà.

(*Llengua catalana*, 1, 5. *Llengua castellana*, 5.)

IV. Estudi de la llengua.

1. Fonètica i ortografia.

- 1.1. Conceptes generals de fonologia, fonètica i ortografia. La síl·laba.

- 1.2. El sistema vocàlic, tònic i àton. El sistema consonàntic.
2. Gramàtica.
 - 2.1. Text, oració i mot.
 - 2.2. Tipus d'oracions. Categories gramaticals. Funcions sintàctiques.
3. Lèxic.
 - 3.1. Estructura del mot. Lexema i morfema.
 - 3.2. Relacions per la forma: derivació i composició.
 - 3.3. Els camps lèxics i semàntics.
 - 3.6. El lèxic i el diccionari. Característiques de les obres lexicogràfiques bàsiques. Principis generals del diccionari en suport CD-Rom i a Internet.

(Llengua catalana,1, 3. Llengua castellana,1, 2.)

SEGON CURS

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

- I. Ús de la llengua.
5. Tipus de textos específics:
 - 5.1. Textos científics i tècnics.
 - 5.2. Textos jurídics i administratius.
 - 5.3. Textos humanístics.
 - 5.4. Textos periodístics.
 - 5.5. Textos publicitaris.

(Llengua catalana, 5.1, 5.2, 5.3. Llengua castellana,5.4, 5.5.)

- II. Literatura.
3. La llengua literària aplicada a l'estudi d'una obra: recursos fònics, morfosintàctics, lèxics i semàntics.

(Llengua catalana, 3.)

4. Evolució històrica de les formes literàries:

Literatura catalana

Edat Contemporània: segle XX.

- 4.2. El Modernisme.
 - La poesia: Joan Maragall. L'Escola mallorquina.
 - La narrativa: Joaquim Ruyra, Prudenci Bertrana, Víctor Català.
 - El teatre: Santiago Rusiñol.
- 4.3. El Noucentisme. Eugeni d'Ors. Josep Carner i Guerau de Liost.
- 4.4. Les avantguardes: Joan Salvat-Papasseit. J. V. Foix.
- 4.5 La literatura fins als anys quaranta:

- Poesia: Carles Riba.
- Teatre: J. M. de Sagarra.

4.6. La literatura de postguerra:

- Narrativa: Josep Pla, Llorenç Villalonga, Mercè Rodoreda, Manuel de Pedrolo, Pere Calders.
- Poesia: Pere Quart, Salvador Espriu.
- Teatre: Joan Oliver, Joan Brossa.
- Assaig: Joan Fuster.

4.7. La literatura contemporània: narrativa, poesia i teatre.

Literatura castellana

4.1. El segle XVIII: innovació i modernitat.

- L'assaig: José Cadalso i Gaspar Melchor de Jovellanos.
- El teatre: Leandro Fernández de Moratín.

4.2. El segle XIX: Romanticisme i Realisme.

- La lírica: José de Espronceda i Gustavo Adolfo Bécquer.
- La prosa: Mariano José de Larra.
- El teatre: Duque de Rivas, Antonio García Gutiérrez, José Zorrilla.
- La innovació narrativa de la segona meitat del segle XIX: Benito Pérez Galdós i Leopoldo Alas "Clarín".

4.3. El segle XX.

- La lírica. Antonio Machado. Juan Ramón Jiménez.
- La generació del 27: Jorge Guillén, Federico García Lorca, Luis Cernuda i Rafael Alberti.
- Tendències de la lírica en la segona meitat del segle.
- La narrativa. Pío Baroja i Miguel de Unamuno. Nous models narratius.
- La literatura hispanoamericana. Jorge Luis Borges, Pablo Neruda, Gabriel García Márquez.
- El teatre: evolució i transformació.
- L'assaig.

III. Llengua i societat.

2. Origen i evolució social de les llengües catalana i castellana.

3. Els fenòmens de contacte entre llengües: bilingüisme, diglòssia, conflicte lingüístic (minorització, substitució, normalització). La planificació lingüística i els processos de normalització lingüística.

4. L'ús públic de la llengua en els mitjans de comunicació i en altres àmbits.

(Llengua catalana, 2, 3, 4. Llengua castellana, 2)

IV. Estudi de la llengua.

1. Fonètica i ortografia

1.2. Fenòmens de contacte vocàlic i consonàntic.

2. Gramàtica.
 - 2.2. Estructura del text. Els connectors.
 - 2.3. L'oració composta. Juxtaposició, coordinació i subordinació.
3. Lèxic.
 - 3.2. Relacions pel significat: polisèmia i homonímia; sinonímia i antonímia; hiperonímia, hiponímia.
 - 3.4. La formació del lèxic: mots populars, cultismes, semicultismes, dobles i pseudoderivats.
Préstecs o manlleus. Procediments lingüístics de creació de neologismes.
 - 3.5. Les locucions i frases fetes.

(Llengua catalana, 1, 2, 3.2, 3.5. Llengua castellana, 2, 3.4, 3.5.)

OBJECTIUS TERMINALS

1. Obtenir, seleccionar i processar la informació relacionada amb els àmbits familiar, social, acadèmic i dels mitjans de comunicació.
2. Consultar diccionaris, enciclopèdies i altres fonts de documentació en biblioteques, arxius, mediateques i xarxes telemàtiques.
3. Comprendre i analitzar els principals elements que formen part del procés de comunicació: interlocutors/es, missatge, canal, codi, intencionalitat i situació comunicativa.
4. Descriure els aspectes no lingüístics en una situació comunicativa i aplicar-los en la producció de textos orals i escrits.
5. Identificar i valorar discursos orals i textos escrits en les diverses varietats i registres de la llengua.
6. Llegir, recitar o dramatitzar textos de tipologia diversa amb bona entonació i prosòdia adequada.
7. Analitzar i interpretar textos orals i escrits de caràcter formal en la varietat estàndard i en les principals varietats geogràfiques i socials de la llengua.
8. Analitzar i valorar críticament els missatges publicitaris.
9. Reconèixer en un text concret les propietats textuais d'adequació, coherència i cohesió.
10. Comprendre i resumir el contingut d'un text periodístic, humanístic, jurídic, administratiu, científic i tècnic (de divulgació), identificant-ne el tema, establint-ne les idees-clau i organitzant-les correctament en un esquema.
11. Exposar oralment un tema amb planificació prèvia i amb l'estratègia comunicativa més adient.
12. Participar activament en activitats escolars i extraescolars, respectant les normes de cada situació comunicativa.
13. Produir i corregir textos mitjançant processadors informàtics i eines de verificació de textos.
14. Aplicar convenientment les diferents possibilitats funcionals que ofereix el llenguatge a l'hora de produir missatges orals i escrits.
15. Ser tolerant i crític amb els missatges rebuts i autocrític amb els emesos.
16. Reconèixer les diferències entre el sistema fonològic català i el sistema fonològic castellà.
17. Aplicar les normes ortogràfiques, morfosintàctiques, lèxiques i signes de puntuació en la correcció de textos propis.

18. Aplicar els registres lingüístics més usuals d'acord amb els factors que els determinen.
19. Redactar textos amb cohesió, coherència, adequació al context i correcció lingüística, seguint les fases que integren el procés de creació d'un text: planificació, escriptura i reescriptura.
20. Escriure textos formals d'àmbit acadèmic, periodístic, administratiu, amb estructura adequada a la intencionalitat i situació comunicativa.
21. Comparar textos literaris i no literaris amb la finalitat de contribuir a una millor caracterització del diversos tipus de textos.
22. Fer comentaris de textos lingüístics i literaris, servint-se de criteris objectivables, segons els esquemes i tècniques predeterminats, i redactar-los de manera coherent.
23. Analitzar els principals recursos fònics, morfosintàctics i lexicosemàntics d'un text.
24. Comentar aspectes mètrics i recursos expressius de textos literaris.
25. Llegir significativament durant el curs les obres programades de les literatures catalana i castellana, tot valorant-ne l'enriquiment personal aportat.
26. Analitzar obres literàries, tenint en compte l'autor/a, el lector/a, el missatge, tot relacionant-les amb les estructures de gènere i els procediments retòrics utilitzats, i contextualitzar-la dins la producció de l'autor/a, el marc polític, social i cultural de l'època i la seva importància en la literatura.
27. Confeccionar i interpretar quadres cronològics i esquemes que permetin relacionar diverses manifestacions literàries entre elles i amb la situació social de l'època.
28. Reflexionar, partint de l'entorn més proper, sobre la situació plurilingüe de l'estat espanyol i del món contemporani, amb especial atenció a la realitat sociolingüística de Catalunya.
29. Comprendre l'origen i l'evolució social de les llengües catalana i castellana, al llarg de la història i en el moment actual, i constatar-ne les varietats.
30. Comprendre els factors socials i legals que condicionen el contacte entre llengües i valorar els processos de desplegament i de normalització de la llengua catalana.
31. Aplicar a la situació actual de la llengua els conceptes de bilingüisme, diglòssia, conflicte, minorització, substitució i normalització, per superar les actituds diglòssiques i per explicar els canvis que s'hi estan produint.
32. Valorar l'aprenentatge de llengües com a factor d'enriquiment cultural i de promoció personal.
33. Redactar treballs acadèmics que incorporin els elements complementaris (fitxes, índexs, esquemes, glossaris, bibliografia), utilitzant processadors de textos.
34. Valorar la llengua i la literatura com una herència cultural viva, com un mitjà d'expressió personal i comunitari i d'interpretació de la realitat.